

ระยะห่างแหวนจิกที่มีผลต่อคุณภาพชิ้นงานในกระบวนการไฟน์แบลนคิง The V-ring Distance on Workpieces Quality in Fine Blanking Process

นัฐราช แสนมีมา,¹ บพิท บุปผโชติ^{2*}

Nattarat Sanmeema,¹ Bopit Bubphachot^{2*}

Received: 7 November 2016 ; Accepted: 10 April 2016

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาอิทธิพลของระยะห่างของแหวนจิกต่อแรงตัดในกระบวนการไฟน์แบลนคิงด้วยวิธีทางไฟไนต์เอลิเมนต์ โดยกำหนดชิ้นงานในแบบจำลองเป็นเหล็กกล้าคาร์บอนปานกลาง (S45C) มีความหนา 4 mm. ภายใต้รูปร่างแหวนจิกที่ระยะห่าง 2.0, 2.8 และ 3.5 mm แม่พิมพ์ดายมีเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 20 mm. จากผลการศึกษพบว่า ระยะห่างแหวนจิกที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อค่าแรงตัด และการไหลตัวของเนื้อวัสดุในชิ้นงานลดลง อย่างไรก็ตามระยะห่างของแหวนจิกที่เหมาะสมในการศึกษาค้างนี้มีค่าเท่ากับ 2.8 mm.

คำสำคัญ: ระยะห่างแหวนจิก ความเค้นประสิทธิผล กระบวนการไฟน์แบลนคิง

Abstract

This research studies the effect of v-ring distance on blanking force in fine blank process by using finite element method. In simulation model, the workpiece materials were medium carbon steel (S45C) with thickness of 4 mm. The v-ring shape was used with distance of 2.0, 2.8 and 3.5 mm. and die diameter of 20 mm. From the simulation results, the v-ring shapes at increased distances have effects on decrease of blanking force value and the material flow. However, the optimum of v-ring distance in this study was 2.8 mm.

Keywords: The v-ring distance, Effective stress, Fine blanking process.

บทนำ

เทคโนโลยีการตัดโลหะด้วยกระบวนการตัดละเอียด (Fine blanking process) เป็นกระบวนการตัดชิ้นงานที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่รวดเร็วและต้นทุนที่ต่ำเนื่องมาจากการได้มาซึ่งผิวชิ้นงานตัดที่เรียบตรง และมีความเที่ยงตรงสูงโดยปราศจากรอยแตก ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นในการทำการตกแต่งผิวงานตัดในกระบวนการถัดไป เช่นกระบวนการตกแต่งรอยตัดจากข้อได้เปรียบเหล่านี้จึงทำให้เทคโนโลยีการตัดละเอียดได้

ได้รับความสนใจและถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายมากในหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จากข้อดีของกระบวนการตัดละเอียดที่ดีกว่ากระบวนการตัดทั่วไปนั้น เป็นผลเนื่องมาจากสภาวะเงื่อนไขในการตัดที่แตกต่างกันกล่าวคือ ในกระบวนการตัดละเอียดนั้นจะใช้แรงในการกดยึดชิ้นงาน และแรงต้านการเคลื่อนที่ของพันธที่มีค่ามากกว่าการตัดทั่วไปมากกว่ารวมทั้งใช้แหวนจิก รูปตัว วี (V-ring) ที่มีขนาดรูปร่างแตก

¹ วิศวกร, สำนักงานคณบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

² รองศาสตราจารย์, หน่วยวิจัยการออกแบบท่อความร้อนและเครื่องมือทางความร้อน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

¹ Engineer, Faculty Administrative office, Faculty of Engineering, Mahasarakham University, Kantharawichai District, Mahasarakham 44150, Thailand.

² Associate Professor, Heat Pipe and Thermal Tools Design Research Unit (HTDR), Faculty of Engineering, Mahasarakham University, Kantharawichai District, Mahasarakham 44150, Thailand.

* Corresponding : Bopit bubphachot Heat Pipe and Thermal Tools Design Research Unit (HTDR), Faculty of Engineering, Mahasarakham University, Kantharawichai District, Mahasarakham 44150, Thailand. E-mail : bopit.b@msu.ac.th

ต่างกันซึ่งการเลือกใช้ค่าต่างๆ เหล่านี้ก็จะส่งผลต่อการไหลของเนื้อวัสดุในชิ้นงาน และส่งผลกระทบต่อแรงที่ใช้ในการตัดเฉือนชิ้นงานให้ขาดจากกัน^{1,2} ดังแสดงค่าแนะนำรูปร่างแหวนจิกใน Figure 1. และ Table 1.

ในปี 2545 ศุภกฤษณ์³ ได้ทำการศึกษาระยะห่างของแหวนจิกจากขอบตัดที่เหมาะสมที่มีต่อคุณภาพชิ้นงานอลูมิเนียมบริสุทธิ์ (A1100-O) หนา 4 mm โดยกำหนดระยะห่างของแหวนจิกจากขอบตัด 4 ระยะคือ 2.5 2.8 3.0 และ 3.5 mm พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับกรณีไม่มีแหวนจิก จากการทดลองทำการเก็บผลของคุณภาพขอบตัด ความสัมพันธ์ระหว่างแรงตัดและระยะทางในการตัด ผลการวิจัยพบว่าระยะห่างของแหวนจิกจากขอบตัด 2.8 mm จะทำให้ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพที่ดีที่สุด และเมื่อใช้แหวนจิกที่อยู่ใกล้ขอบตัดมากและเมื่อใช้แหวนจิกจะใช้แรงในการตัดมากกว่าในกรณีไม่มีใช้แหวนจิก นอกจากนี้พบว่าผลที่ได้จาก โปรแกรมไฟไนต์เอลิเมนต์ (Deform2D) ก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับผลการทดลอง และในปี 2554 ณัฐศักดิ์, คมกริช และ ภาสพิรุฬห์⁴ ได้ประยุกต์ใช้แหวนจิกเพื่อเพิ่มคุณภาพชิ้นงานในแม่พิมพ์ตัดวัสดุที่ทำการศึกษาคือ เหล็กกล้าไร้สนิม (AISI 430) หนา 2 mm ที่ระยะห่างจากขอบตัดชิ้นงาน 2.5 mm และมีความสูงของแหวนจิกต่างกันคือ 0.4, 0.6, 0.8 และ 1.0 mm โดยพบว่าความสูงของแหวนจิกเพิ่มขึ้น จะมีผลให้ ระยะความสูงของครีบ รอยฉีกขาด ส่วนโค้งมน มีค่าลดลง และ ระยะความสูงของส่วนเรียบตรงเพิ่มขึ้น แผ่นกดจับชิ้นงานที่มีแหวนจิกช่วยเพิ่มคุณภาพของขอบตัดชิ้นงาน เหล็กกล้าไร้สนิมเกรด AISI 430

จากงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งการทดลองและแบบจำลองทางไฟไนต์เอลิเมนต์ของอิทธิพลระยะห่างของแหวนจิกที่มีผลต่อคุณภาพชิ้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนชนิดของวัสดุชิ้นงานในการตัดด้วยกระบวนการไฟน์แบลนดิ่ง จำเป็นต้องมีการออกแบบระยะห่างของแหวนจิกให้เหมาะสมกับวัสดุชนิดนั้น เนื่องจากแหวนจิกจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชิ้นงาน⁶ และจากการศึกษางานวิจัยในอดีตในการศึกษาระยะห่างแหวนจิกในกระบวนการไฟน์แบลนดิ่ง โดยเน้นไปที่การทำการทดลองที่ต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง และใช้เวลานาน^{1-4, 6} การที่จะทำงานศึกษาที่ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ซึ่งแบบจำลองทางไฟไนต์เอลิเมนต์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้⁷⁻⁹ ดังนั้นการศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะนำแบบจำลองมาใช้ในการศึกษาระยะห่างของแหวนจิกที่มีผลต่อรอบตัดเฉือนเกิดขึ้นในชิ้นงาน ในกระบวนการตัดละเอียดด้วยแบบจำลองทางไฟไนต์เอลิเมนต์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระยะห่างแหวนจิก (V-ring) ที่มีผลต่อค่าความเค้นประสิทธิผลในกระบวนการไฟน์แบลนดิ่ง
2. เพื่อศึกษาระยะห่างแหวนจิก (V-ring) ที่มีผลต่อคุณภาพชิ้นงานในกระบวนการไฟน์แบลนดิ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดิถีพลระยะห่างของแหวนจิกที่มีผลต่อค่าความเค้นประสิทธิผล และคุณภาพของชิ้นงานในกระบวนการไฟน์แบลนดิ่ง งานวิจัยนี้จะใช้ระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ (Deform2D) เพื่อง่ายและประหยัดเวลาในการคำนวณ แบบจำลองที่ใช้เป็นแบบ 2 มิติอย่างง่าย ดังแสดงใน Figure 2 โดยจะศึกษา ระยะห่างของแหวนจิกที่ทำการศึกษา 3 ระดับ คือ 2.0, 2.8 และ 3.5 mm ชิ้นงานที่จะทำการตัดเป็นเหล็กกล้าคาร์บอนปานกลางรีดเย็น (JIS S45C) ขนาดความหนา 4 mm โดยสมการคอนสตีดูทีฟี่ของวัสดุได้มาจากการทดสอบแรงดึง ดังแสดงใน Table 2 สำหรับเส้นผ่านศูนย์กลางของดายที่ทำการศึกษามีขนาด 20 mm โดยมีช่องห่างระหว่างแม่พิมพ์เท่ากับ 0.5 %t กำหนดให้วัสดุชิ้นงานเป็นแบบอีลาสติก พลาสติก (Elasto-plastic) ชุดแม่พิมพ์ประกอบด้วย พันช์ (Punch), ดาย (Die), แหวนจิก (V-ring) และเคาเตอร์พันช์ (Counter punch) กำหนดให้เป็นแบบของแข็ง (Rigid) สำหรับจำนวนการแบ่งเอลิเมนต์ที่ใช้สำหรับชิ้นงานใช้ 3,000 เอลิเมนต์ เป็นแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส เพื่อให้เกิดการแตกหักของวัสดุในแบบจำลอง จึงต้องกำหนดค่าการแตกหักวิกฤต (Critical value, C) ดังสรุปค่าต่างใน Table 2

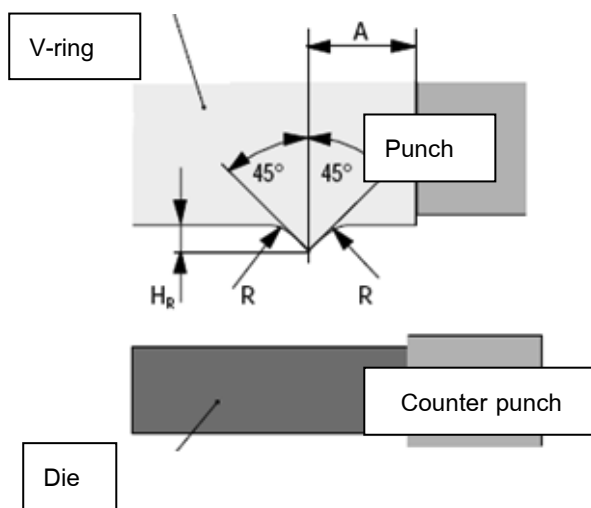

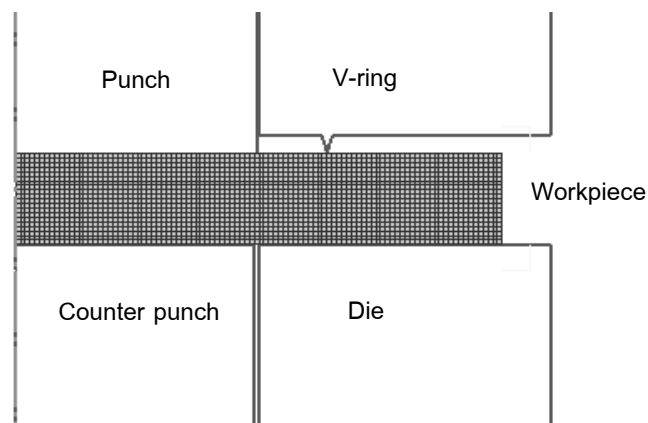
Figure 1 V-ring shapes^{5, 9}

Table 1 The V-ring design (dimension in mm and angle in degree)^{5, 9}

Thickness	A	H _R	R
1.0 – 1.7	1.0	0.3	0.2
1.8 – 2.2	1.4	0.4	0.2
2.3 – 2.7	1.7	0.5	0.2
2.8 – 3.2	2.1	0.6	0.2
3.3 – 3.7	2.5	0.7	0.2
3.8 – 4.5	2.8	0.8	0.2

Table 2 Simulation conditions

Simulation model	Equation/Constant
Material type	Wopkpiece: Elasto-plastic Mold: Rigid
Material	JIS:S45C (หนา 4 mm)
Flow stress	$\bar{\sigma} = 185.03\bar{\epsilon}^{0.5338} + 640$
Diameter	∅ 20 mm
Clearance	0.5%t
Speed	0.1%/sec
Fracture	Rice&Tracy (α:1)
Critical value(C)	0.25
Friction (μ)	0.1

Figure 2 Simulation model in fine blanking process by the Deform 2D

ผลการทดลองและการวิเคราะห์ผล

ค่าความเค้นประสิทธิผลที่ได้จากแบบจำลอง

จากการใช้แบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์ Deform2D ในการศึกษาพบว่าความเค้นประสิทธิผลของวัสดุจะมีไม่เท่ากันตามการเปลี่ยนแปลงระยะห่างของแหวนจิก ซึ่งมีผลต่อการกระจายตัวของค่าความเค้นประสิทธิผลในเนื้อวัสดุ เมื่อ

ระยะห่างของแหวนจิกมีค่าน้อยจะมีผลทำให้เกิดแหวนจิกไปเพิ่มความเค้นให้กับแนวตัดเฉือนของกระบวนการทำการตัดสูงขึ้น และจะลดลงตามระยะห่างของแหวนจิกที่เพิ่มขึ้นทุกวัสดุที่ทำการศึกษาดังกล่าว โดยได้ทำการบันทึกค่าความเค้นประสิทธิผลจะลดลงตามระยะห่างจิก 3 ระดับ คือ 25 50 และ 75%t ตามลำดับ ดังแสดงใน Figure 3

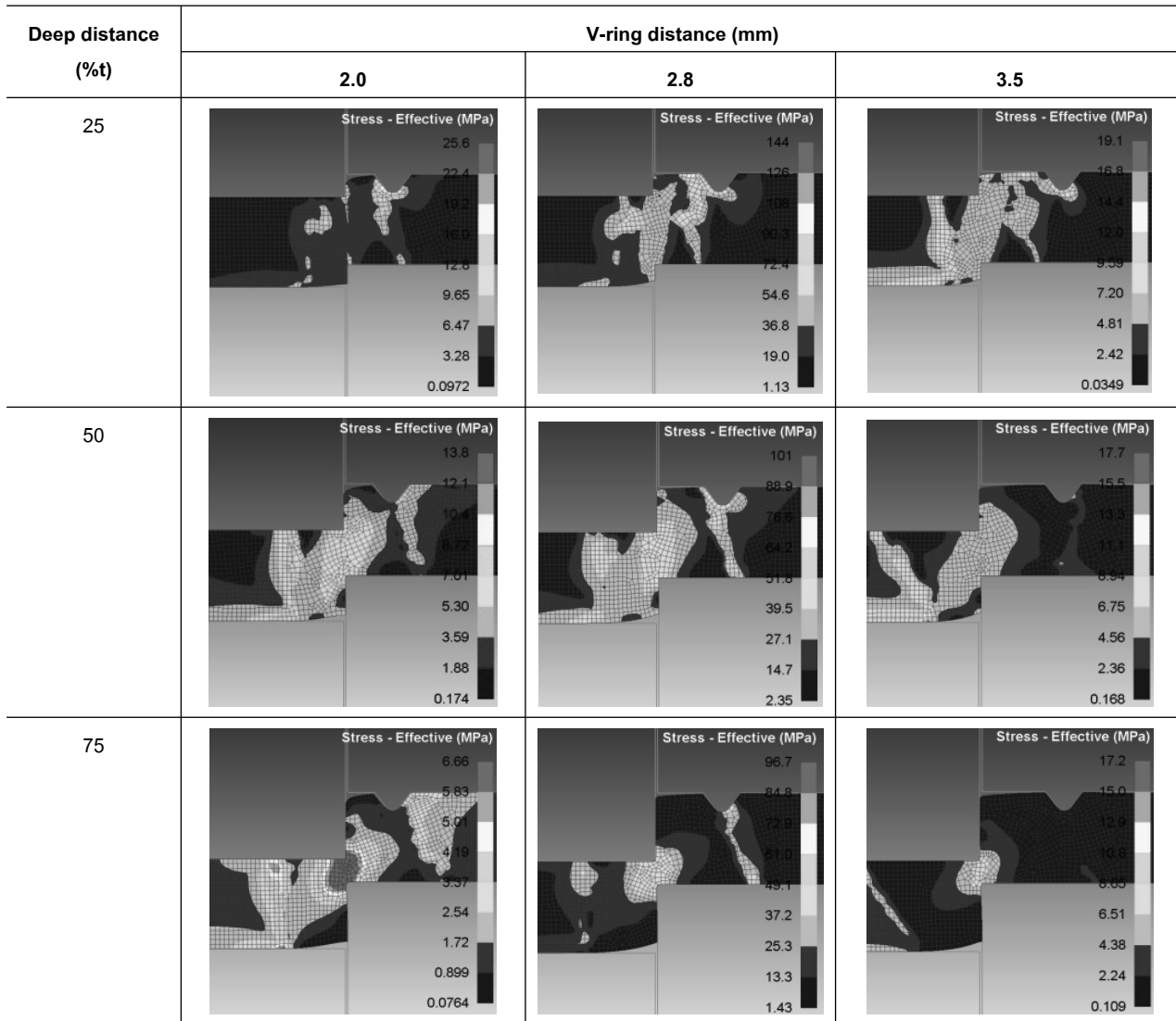

Figure 3 The effective stresses at difference of deep and v-ring distance

ค่าการไหลตัวของวัสดุที่ได้จากแบบจำลอง

ความเร็วการไหลตัวของเนื้อวัสดุทุกเงื่อนไขในการทดลองจะมีการไหลตัวที่เท่ากันที่ระยะพันธักดลิก 25 %t แต่เมื่อพันธักเคลื่อนที่กดลิกมากกว่า 50 %t ที่ระยะห่างแหวนจิก 2.8 mm จะมีทิศทางของการไหลตัวของเนื้อวัสดุเข้าสู่แนวตัด

เงื่อนไขสูงกว่าระยะห่างแหวนจิก 2.0 และ 3.5 mm ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นระยะห่างของแหวนจิก 2.8 mm เป็นระยะห่างที่เหมาะสมที่สุดที่จะได้ชิ้นงานมีคุณภาพรอยตัดเฉือนดีที่สุดใน การศึกษานี้ ดังแสดงใน Figure 4

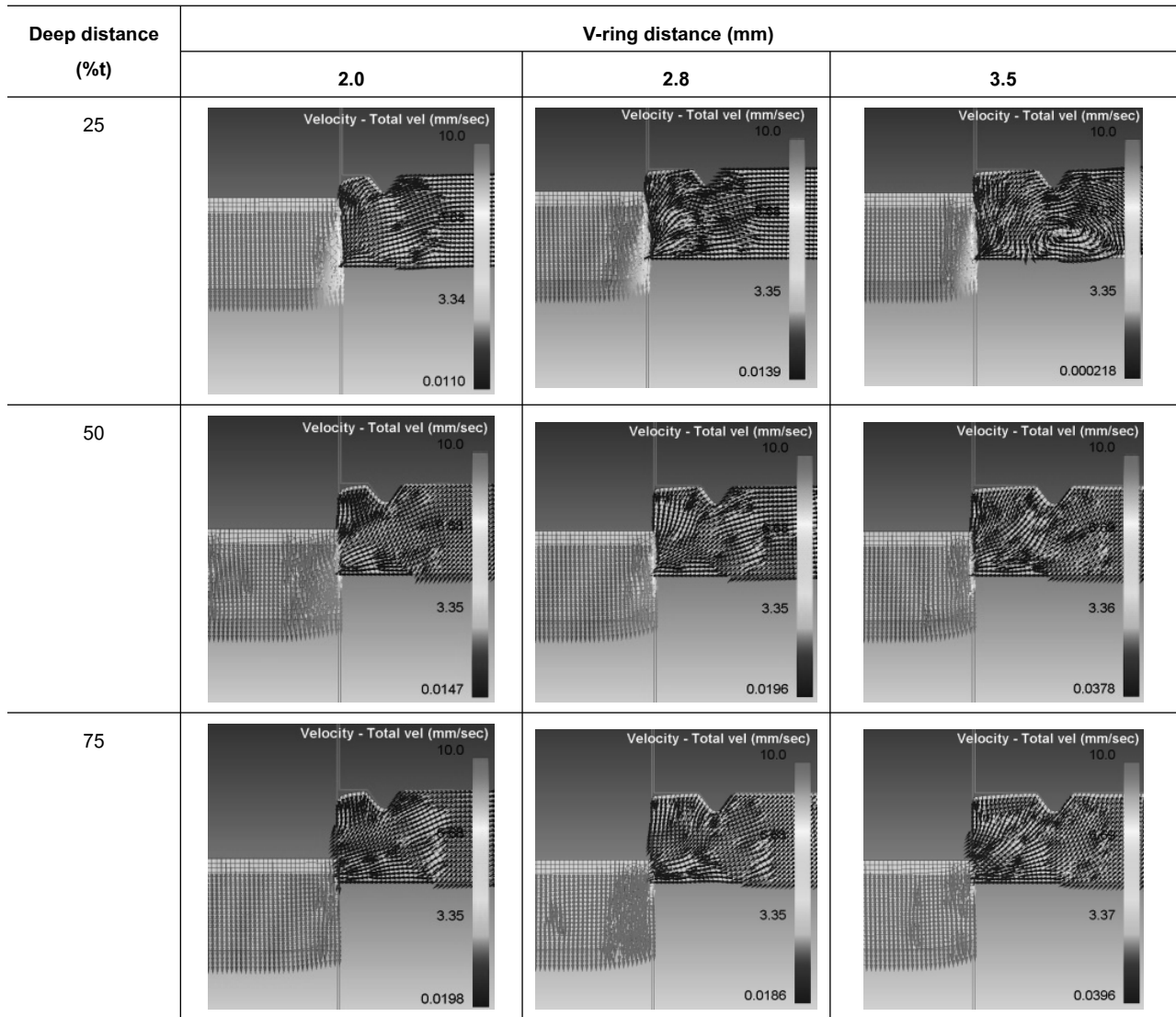

Figure 4 The material flow at difference of deep and v-ring distance

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของค่าแรงตัดชิ้นงานและทิศทางการไหลตัวของวัสดุ ที่ระยะห่างและรัศมีของแหวนจิก (V-ring) แตกต่างกันโดยใช้แบบจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์ดังแสดงการศึกษานี้สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการจำลองทางไฟไนต์เอลิเมนต์ของแหวนจิก (V-ring) ที่ระยะห่างแตกต่างกัน มีผลต่อความเค้นประสิทธิผลในชิ้นงานและแนวการตัดเฉือนชิ้นงาน
2. ผลการจำลองทางไฟไนต์เอลิเมนต์ของแหวนจิก (V-ring) ที่ระยะห่างแตกต่างกัน มีผลต่อทิศทางการไหลตัวของวัสดุในกระบวนการและส่งผลให้ความเค้นอัดภายในเนื้อวัสดุเกิดการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับงานวิจัย สุทัศน์ และ คณะ (2550, หน้า 298)^๑ ซึ่งมีผลทำให้เกิดรอยแตกที่แนวตัดเฉือนได้
3. ระยะห่างแหวนจิก(V-ring) ที่เหมาะสมจากการศึกษานี้คือ 2.8 mm

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ทุนสนับสนุน และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้โปรแกรมในการศึกษานี้

เอกสารอ้างอิง

1. K. Maitri and D. Surangsee, "Sheet Metal Forming Process Optimization Using FEM Analysis," The 21th Conference of the Mechanical Engineering, Chonburi, pp. 970-975, 17-19 Oct 2007 (in Thai).
2. P. Natthasak, L. Komgrit, and S. Bhadpiroon, "Application of Vee-Ring for Quality Increase the workpiece in Blanking Die," IE Network Conference 2011, Chonburi, pp. 1062-1066, 20-21 Oct 2011 (in Thai)

3. ศุภกฤษณ์ ศรีสำเร็จ. การศึกษาระยะห่างของแหวนจิกจากขอบตัดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ ของชิ้นงานในงานไฟน์แบลนค์. กรุงเทพมหานคร: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย; 2545.
4. ณิชศักดิ์ พรพุดศิริ, คมกริช ละวรรณวงษ์, ภาสพิรุฬห์ ศรีสำเร็จ. การประยุกต์ใช้แหวนจิกเพื่อเพิ่มคุณภาพชิ้นงานในงานแม่พิมพ์ตัด. การประชุมวิชาการช่างงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี 2554 ; 20 – 21 ตุลาคม 2554. ชลบุรี
5. บพิช บุปผาโชติ. กระบวนการตัดเฉือน. ตำรากระบวนการขึ้นรูปโลหะแผ่น. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2556. 115 – 132.
6. พิสิทธิ์ ศรีน้อย, ศิริชัย ต่อสกุล. การศึกษาอิทธิพลแหวนจิกในกระบวนการตัดไฟน์แบลนค์กึ่งโดยการจำลองไฟไนต์เอลิเมนต์. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2557;24(1): 75-86.
7. สุกฤษณ์ ทิพย์ปรีภมาศ, มาซาฮิโกะ จิน, มาซาโอะ มูราคาวา. การวิเคราะห์การไหลของเนื้อวัสดุของรอยฉีกขาดในงานตัดไฟน์แบลนค์. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. 2550;30(2): 293-300.
8. สุรวุฒิ ยะนิล, ชาญ ถนัดงาน, ศิริศักดิ์ หาญชูวงศ์. การวิเคราะห์หาแรงในการไฟน์แบลนค์โดยระเบียบวิธีไฟไนต์เอลิเมนต์. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2546;13(3): 75-86
9. Schuler, "Metal Forming Handbook", Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 1998.